

Βασίλειος Π. Βερτουδάκης

Στάσις και Αρχή:

Θεωρία εμφυλίων πολέμων και ηγεμονικής πολιτικής στον
Θουκυδίδη

Περίληψη

Η εισήγηση ξεκινά με μια σύντομη εισαγωγή στις κορυφώσεις της αρχαίας ελληνικής ιστοριογραφίας (Ηρόδοτος, Θουκυδίδης, Πολύβιος) σε αντιπαραβολή με τον αριστοτελικό αφορισμό: «διὸ καὶ φιλοσοφώτερον καὶ σπουδαιότερον ποιήσις ἱστορίας ἐστί...».

Ακολούθως θα επικεντρωθούμε σε δύο ιδιαίτερου ενδιαφέροντος κεφάλαια της ιστορίας του Θουκυδίδη: α) στη λεγόμενη Παθολογία του Πολέμου, την κατακλείδα στην ενότητα των Κερκυραϊκών, όπου θα αναλύσουμε τη θεώρηση του αθηναίου ιστορικού για τους εμφυλίους πολέμους αλλά και γενικότερα για το φαινόμενο του πολέμου και την απαισιοδοξία του για την ανθρώπινη φύση.

β) στα Σικελικά, ως μελέτη περίπτωσης της ηγεμονικής πολιτικής των Αθηναίων. Θα σταθούμε στις εκφάνσεις του πολιτικού ρεαλισμού, όπως αυτές αναδύονται στο έργο του Θουκυδίδη: διπολισμός, θεωρία δυνάμεως, δίλημμα ασφαλείας, δίκαιον του ισχυροτέρου.

Η εισήγηση τελειώνει με ένα σχόλιο πάνω στο αίτημα για τη διασύνδεση της θουκυδίδειας σκέψης (αλλά και γενικότερα της

κλασικής ελληνικής αρχαιότητας) με τις ανάγκες του παρόντος.

Βιβλιογραφία

I. Υπομνήματα

Gomme, A.W. – Andrewes, A. – Dover, K.J., A Historical Commentary on Thucydides I-V, Oxford 1945-1981.

Hornblower, S., A Commentary on Thucydides I-II, Oxford 1991-1996 (δεν έχει ολοκληρωθεί – ως το E 24) [ελλην. Μετάφραση: Φ. Φιλίππου, University Studio Press, Θεσσαλονίκη 2006].

II. Μονογραφίες – μελέτες

De Ste Croix, Τα αίτια του Πελοποννησιακού Πολέμου (μετ. Ελ. Αστερίου), εκδ. Οδυσσέας, Αθήνα 2005.

Finley, J.H., Θουκυδίδης (μετ. Τ. Κουκουλιός), εκδ. Παπαδήμας, Αθήνα 1985.

Kagan, D., Ο Πελοποννησιακός Πόλεμος (μετ. Ν. Πηλαβάκης), εκδ. Ωκεανίδα, Αθήνα 2004.

Greenwood, E., Ο Θουκυδίδης και η διαμόρφωση της ιστορίας (μετ. Π. Χιωτέλλης), εκδ. Καρδαμίτσα, Αθήνα 2011.

Hornblower, S., Θουκυδίδης: ο ιστορικός και το έργο του (μετ. Αλ. Μανιάτη), εκδ. Τυπωθήτω – Γ. Δαρδανός, Αθήνα 2003.

Καστοριάδης, Κ., Η ελληνική ιδιαιτερότητα. ΙΙΙ: Θουκυδίδης, η ισχύς και το δίκαιο (σεμινάρια 1984-1985) [μετ. Ζ. Καστοριάδη], εκδ. Κριτική, Αθήνα 2011.

Πλατιάς Αθ., Διεθνείς σχέσεις και στρατηγική στον Θουκυδίδη, Βιβλιοπωλείον της Εστίας, Αθήνα 1999.

Ρεγκάκος, Α., Επινόωντας το παρελθόν: Γέννηση και ακμή της ιστοριογραφικής αφήγησης στην κλασική αρχαιότητα, εκδ. Gutenberg, Αθήνα 2009.

Ρεγκάκος, Α. – Τσαγγάλης, Χρ. (επιμ.), Τριάντα δύο μελέτες για τον Θουκυδίδη [=Brill's Companion to Thucydides], University Studio Press, Θεσσαλονίκη 2011.

De Romilly, J., Ο Θουκυδίδης και ο αθηναϊκός ιμπεριαλισμός (μετ. Α. Στεφάνου), εκδ. Παπαδήμας, Αθήνα 2000.

—, Ιστορία και Λόγος στον Θουκυδίδη (μετ. Ελ.Ι. Κακριδή), εκδ. ΜΙΕΤ, Αθήνα 1988.

—, Η οικοδόμηση της αλήθειας στον Θουκυδίδη (μετ. Στ. Βλοντάκης), εκδ. Παπαδήμας, Αθήνα 1994.

Βιογραφικό σημείωμα

Ο Βασίλειος Βερτουδάκης σπούδασε Κλασική Φιλολογία στα Πανεπιστήμια Αθηνών και Χαϊδελβέργης. Εργάζεται ως Λέκτορας Αρχαίας Ελληνικής Φιλολογίας στη Φιλοσοφική Σχολή Αθηνών. Διδάσκει επίσης Ιστορία του Ελληνικού Πολιτισμού στο Ελληνικό Ανοικτό Πανεπιστήμιο. Στα ενδιαφέροντά του είναι η αρχαία ελληνική λογοτεχνία, η ιστορία των ιδεών, η σχέση αρχαιότητας και νεωτερικότητας

και η ιστορία της κλασικής φιλολογίας. Μελέτες και άρθρα του είναι διαθέσιμα στην ακαδημαϊκή του ιστοσελίδα:
<https://uoa.academia.edu/VVertoudakis>